

התפתחות הילדים מושפעת מאיכות יחסי הגומלין בין הסביבות שבתוכן הם גדלים. בהקשר זה ניתן למנות ארבע סביבות מחנכות עיקריות: הורים ומשפחה; מערך החינוך הפורמלי; מערך החינוך החברתי-קהילתי (נקרא גם: חינוך בלתי פורמלי); והמרחב הקהילתי (נקרא גם: חינוך א-פורמלי). לכל אחת מסביבות אלה יש תפקיד ייחודי בתהליך הכולל של הכנה לחיים בקהילה, ולצד זאת ישנה חשיבות רבה למפגש בין סביבות אלה.

כך למשל, מחקרים מראים קשר בין מידת השותפות והמעורבות של המשפחה עם מערכת החינוך לבין הישגים לימודיים, תחושת שייכות, צמצום פערים חברתיים, יכולות רגשיות וחברתיות של התלמידים ועוד. עוד נמצא כי שותפות זו תורמת לא רק לתלמיד עצמו, אלא גם מקדמת את יכולותיה של המסגרת החינוכית לפעול בצורה יעילה ואפקטיבית; תורמת לתחושת השלמות (well being) של צוותי החינוך ומחזקת את האיתנות הקהילתית.

כמו כן, נמצא שלקהילות תפקיד מרכזי בהענקת תמיכה וחוויות למידה חיוביות שילדים צעירים זקוקים להן לשם התפתחות בריאה. הגישה הקהילתית בסוציולוגיה מייחסת למערכות החינוך השונות משמעות רבה בתהליכים חברתיים ובתהליכי חיברות ארוכי טווח התורמים לבניית היחיד והקהילה. תהליך החיברות הוא תהליך תמידי, שבו הוכשים ילדים ונוער (וכן מצטרפים חדשים לקהילה) את הערכים, הנורמות ותפיסות העולם של החברה בה הם חיים.

תהליך "חינוך בונה קהילה - קהילה בונה חינוך" מציג שני צירים מרכזיים לפעולה:

ציר אחד - בית ספר כקהילה. תכנית העוסקת במודלים שונים לבניית קשר איכותי ושותפות מתמשכת בין כלל הבאים בשערי בית הספר: מורים, תלמידים, הורים.

ציר שני - בית ספר בקהילה. תכנית הבוחנת את הזיקה שבית הספר לסביבתו - הקהילה שבה הוא פועל, בעלי תפקידים וארגונים ברשות המקומית וארגוני החינוך החברתי-קהילתי הנמצאים לצידו (תנועות נוער, חוגים, צהרונים).

מטרות יישומיות:

- היכרות עם הגישה הקהילתית כבסיס להובלה ועשייה ארגונית
- בניית שותפויות אפקטיביות תוך צוותיות, בין צוותיות וכינארגוניות
- הרחבת קשרי עבודה בין אנשים וארגונים
- חיזוק תחושת השייכות והאמון בין באי בית הספר (מורים-תלמידים-הורים) ובין בית הספר לסביבתו

תכנים מרכזיים:

- מאפייני הקהילה כקבוצה חברתית ויישומה במרחב ארגוני
- ניהול שותפויות
- התנהלות ארגונית בגישה קהילתית
- גישת הנכסים כבסיס ליצירת קשרים והובלת פרויקטים